

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 195/09-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti A. H., B., zastúpenej advokátom Mgr. R. H., B., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 102/2004 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. H. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 102/2004 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 102/2004 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priet'ahov.

3. A. H. priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť A. H. trovy právneho zastúpenia v sume 292,38 € (slovom dvestodeväťdesiatdva eur a tridsaťosem centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. R. H., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 195/09-13 zo 7. júla 2009 prijal na ďalšie konanie sťažnosť A. H. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 102/2004.

Ústavnému súdu bolo 21. augusta 2009 doručené podanie okresného súdu sp. zn. Spr. 3511/09 z 10. augusta 2009, z ktorého okrem iného vyplýva:

„Týmto Vám oznamujem, že spis sp. zn. 13 C 102/04 sa od novembra 2007 nachádza u znalca za účelom vypracovania znaleckého dokazovania, pričom naposledy uznesením č. k. 13 C 102/04-139 zo dňa 11. 05. 2009 bola znaleckému ústavu – Ú. v B. uložená poriadková pokuta vo výške 500 Eur a zároveň bol vyzvaný na predloženie spisu sp. zn. 13 C 102/04 v lehote 5 dní od doručenia uznesenia.

Zároveň bola súdom listom zo dňa 11. 05. 2009 zaslaná Ministerstvu spravodlivosti SR signalizácia nedostatkov v plnení si povinností znaleckého ústavu – Ú. B.

Vzhľadom na uvedené Vám nemôžem zaslať vyjadrenie k prijatej sťažnosti ako i spis sp. zn. 13 C 102/04.“

K podaniu okresného súdu sa vyjadril aj právny zástupca sťažovateľky, z obsahu ktorého okrem iného vyplýva:

„Opatrenia okresného súdu vo vzťahu k odstráneniu pasivity znalca neboli účinné. Okrem uloženia poriadkových pokút ani posledný úkon – signalizácia nedostatkov v plnení si povinností znaleckého ústavu na Ministerstvo spravodlivosti SR nevedol k žiadnej náprave vo veci. Súd je povinný zabezpečiť včas všetky dôkazy potrebné na rozhodnutie vo veci samej a využiť pri tom všetky zákonné opatrenia na vykonanie týchto úkonov, inak spôsobuje zbytočné preťahy v súdnom konaní. (ÚS I. 53/98, ÚS II. 10/01). Od posledného pojednávania vo veci dňa 15. 12. 2007 (za účelom vypracovania znaleckého posudku) až do dnešného dňa prešlo 33 mesiacov bez akéhokoľvek výsledku, čo určite nie je účinné zabezpečenie dôkazov.“

Z obsahu sťažnosti vyplýva tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom:

„Dňa 17. 5. 2004 - podala sťažovateľka... návrh na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia...

Dňa 23. 7. 2004 - okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky na predloženie originálu písomného plnomocenstva...

Dňa 29. 9. 2004 - okresný súd vyzval sťažovateľku, aby doplnila podanie...

Dňa 12. 11. 2004 - okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie sa k priloženému návrhu...

Dňa 3. 3. 2005 - okresný súd vyzval vedľajšieho účastníka na vyjadrenie sa k priloženému návrhu...

Dňa 7. 3. 2006 - vec bola pridelená novej zákonnej sudkyni JUDr. P.

Dňa 21. 6. 2006 - vo veci sa uskutočnilo prvé pojednávanie, na ktorom právny zástupca sťažovateľky predniesol návrh.

Dňa 6. 9. 2006 - sa malo uskutočniť druhé pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti právneho zástupcu sťažovateľky.

Dňa 6. 10. 2006 - sa uskutočnilo tretie pojednávanie, na ktorom bola vypočutá sťažovateľka a odporca.

Dňa 3. 11. 2006 - sa uskutočnilo štvrté pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu, že sa nedostavila svedkyňa. Súd zároveň vyzval účastníkov konania, aby predložili otázky pre znalca, vzhľadom k tomu, že sa predpokladá nariadenie znaleckého dokazovania.

Dňa 13. 11. 2006 - sťažovateľka predložila návrh otázok pre súdneho znalca.

Dňa 15. 12. 2006 - sa uskutočnilo piate pojednávanie, na ktorom bola vypočutá svedkyňa. Súd konanie odročil na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Dňa 30. 5. 2007 - sťažovateľka žiadala okresný súd, aby nariadil znalecké dokazovanie, pretože napriek tomu, že dňa 15. 12. 2006 pre tento dôvod odročil pojednávanie, do tohto dňa nerozhodol o znaleckom dokazovaní.

Dňa 17. 9. 2007 - okresný súd vydal uznesenie, ktorým v uvedenej právnej veci nariadil znalecké dokazovanie znalcom Ú. v B. Uznesenie bol doručené sťažovateľke 10. 10. 2007. Znalcovi bol spis doručený až 14. 11. 2007...

Dňa 21. 4. 2008 - znalec podal žiadosť o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 4. 6. 2008 - okresný súd vydal uznesenie, ktorým žiadosť znalca o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku zamietal. Zároveň výzvou zo dňa 6. 6. 2008 vyzval znalca o predloženie posudku do 10 dní.

Dňa 28. 11. 2008 - okresný súd vydal uznesenie, ktorým uložil znalcovi pokutu vo výške 5.000,- Sk. Zároveň výzvou zo dňa 3. 12. 2008 vyzval znalca o predloženie posudku do 5 dní...

Dňa 18. 2. 2009 - okresný súd vydal uznesenie, ktorým uložil znalcovi pokutu vo výške 200,- EUR. Zároveň výzvou zo dňa 19. 2. 2009 vyzval znalca o predloženie posudku do 5 dní.

Do dnešného dňa 18. 6. 2009 nebola sťažovateľka vyšetrená a znalec nevykonal žiaden úkon k vypracovania znaleckého posudku.“

Vzhľadom na to, že sťažovateľka podrobne rozpísala v sťažnosti jednotlivé úkony okresného súdu a v danej veci ide o naliehavú a pre sťažovateľku dôležitú vec (statusovú), ústavný súd rozhodol vo veci aj bez predloženia spisového materiálu okresného súdu,

pretože nemal pochybnosti o jednotlivých procesných úkonoch a okresný súd sám uviedol, že spis sa nachádza u znalca od novembra 2007.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa: 1. právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj to, o čo sťažovateľovi ide pri uplatňovaní základného práva, 2. správania účastníka konania a 3. spôsobu, akým v konaní postupoval súd. Za súčasť prvého kritéria možno považovať aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je žaloba o náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Z hľadiska skutkovej a právnej zložitosti takého sporu treba na jednej strane uviesť, že takéto spory sú považované za skutkovo i právne zložité, (hoci sťažovateľka vo svojej sťažnosti tvrdí, že nejde o zložitú vec), pretože spravidla predpokladajú nariadenie znaleckého dokazovania, kde sa určuje bodové hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia a hodnotí závažnosť poškodenia na zdraví a predpokladaný vývoj následkov, ako aj vypočítavajú sadzby náhrad za bolesť. Na druhej strane je tiež potrebné uviesť, že takýto spor vyžaduje od všeobecného súdu osobitne starostlivý prístup, pretože v tomto konaní sa poskytuje ochrana (ak je nárok opodstatnený) právam, ktoré súvisia so živobytím a existenčnými otázkami (obdobne napr. IV. ÚS 151/04, IV. ÚS 9/05).

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd konštatuje, že po preskúmaní sťažnosti a vyjadrení účastníkov nezistil také okolnosti, na základe ktorých by bolo možné konštatovať, že sťažovateľka podstatne prispela k predĺženiu konania v predmetnej veci (bola v konaní aktívna a súčinnosťná a viackrát žiadala okresný súd, aby vo veci konal, a podala aj sťažnosti na zbytočné prietahy), aj keď je tu na druhej strane potrebné uviesť, a sťažovateľka to sama v sťažnosti priznáva, že okresný súd musel odročiť pojednávanie (6. september 2006) „z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti právneho zástupcu sťažovateľky“, a tiež to, že všeobecný súd musel vyzvať jej právneho zástupcu ešte na začiatku konania na predloženie splnomocnenia a doplnenie podania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 102/2004 a zistil, že okresný súd spočiatku od podania žalobného návrhu priebežne konal (vyzval sťažovateľku na doplnenie návrhu a predloženie splnomocnenia, zaslal návrh na vyjadrenie účastníkom a vedľajšiemu účastníkovi a podobne), nariadil až päť pojednávaní, na ktorých vykonal aj dokazovanie vypočutím účastníkov a svedkov, teda jeho činnosť smerovala k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky až do 15. decembra 2006, keď odročil pojednávanie na účel vykonania znaleckého dokazovania. Znalecké dokazovanie nariadil s časovým oneskorením deviatich mesiacov až 17. septembra 2007, aj to až na základe upozornenia sťažovateľky (30. máj 2007), a znalecké dokazovanie nie je do dnešného dňa skončené a vec nie je pripravená na rozhodnutie.

Vychádzajúc zo svojej judikatúry (napr. IV. ÚS 239/03, IV. ÚS 9/05, IV. ÚS 211/05) ústavný súd preto konštatuje, že na doterajšiu dĺžku konania mala najväčší vplyv nesústredená a neefektívna činnosť okresného súdu, ktorá súvisela najmä so znaleckým dokazovaním. Okresný súd proti nečinnosti znaleckého ústavu neprijal včas adekvátne opatrenia, ktoré by smerovali k vypracovaniu znaleckého posudku, ale až v máji 2009 uložil znaleckému ústavu poriadkovú pokutu a signalizoval Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky nesplnenie si povinností zo strany znaleckého ústavu.

V okolnostiach prípadu teda konanie okresného súdu bolo od decembra 2006 neefektívne, čo malo za následok zbytočné priedahy v konaní, a tým aj porušenie označených práv sťažovateľky.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

Keďže ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na

prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu vo veci sp. zn. 13 C 102/2004 konať bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka žiadala o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 3 500 €, ktoré odôvodnila dôvodmi uvedenými v sťažnosti.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku predmetného sporu a berúc do úvahy aj konkrétne okolnosti prípadu (neefektívnu činnosť okresného súdu a súčasný stav konania) ústavný súd priznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde v sume 2 000 €, ktoré je okresný súd povinný uhradiť v súlade s výrokom tohto nálezu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom Mgr. R. H. v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľka požadovala úhradu trov konania v sume 292,38 €. Vzhľadom na to, že trovy konania požadované sťažovateľkou boli vyčíslené správne podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd ich priznal v sume ňou požadovanej.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2008 v sume 695,41 €.

Za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2009 (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) patrí podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov odmena 2 x 115,90 € a 2 x režijný paušál po 6,95 €. Spolu s 19 % DPH predstavuje zákonný nárok na trovy sumu 292,38 €.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2009